

Klima- og miljødepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet

Oslo, 7. februar 2023

Innspill til «stormøte om sirkulærøkonomi»

Vi viser til invitasjon til stormøte om sirkulærøkonomi 2. februar, og muligheten til å sende inn et skriftlig innspill.

Norsk Friluftsliv er paraplyorganisasjonen for de 18 store frivillige friluftslivsorganisasjonene, med nærmere en million medlemskap. Vår oppgave er å ivareta friluftslivets interesser, herunder naturen som en grunnleggende forutsetning for friluftslivet og vår egen eksistens. Friluftsliv er Norges desidert største fritidsaktivitet, og har stor betydning for folks livskvalitet, identitet, bolyst og folkehelse, men har samtidig et fotavtrykk i form av blant annet klær, utstyr og transport.

Dagens lineære økonomi medfører et stort forbruk av ressurser; cirka 90 prosent av tapet av biologisk mangfold og 50 prosent av totale klimagassutslipp er knyttet til utvinning og prosessering av naturressurser¹. Overgangen til en ressurseffektiv og sirkulær økonomi er en forutsetning for at Norge skal nå sine klima-, miljø- og bærekraftsmål. Denne overgangen er også viktig for at friluftslivet kan ha en naturlig plass i et bærekraftig samfunn. For at våre opplevelser i naturen ikke skal bidra til å ødelegge den, må vi kutte kraftig ned på forbruket i forbindelse med friluftsliv, som klær, utstyr og transport. Norsk Friluftsliv jobber for å redusere friluftslivets fotavtrykk, blant annet med holdningsendringer og inspirasjon til et friluftsliv som handler om opplevelser og ikke utstyr. Samtidig er det et stort behov for at myndighetene regulerer og legger til rette for tiltak og virkemidler som øker sirkulariteten og reduserer materialforbruket.

Vi ønsker å løfte fram løsninger som er viktige for å redusere det enorme materialforbruket vi nordmenn har i dag.

Et forbruksbasert klimaregnskap er en naturlig del av en sirkulær økonomi

De siste 40 årene har det globale ressursforbruket firedoblet seg. Økonomisk vekst i form av økt forbruk har bidratt til velferd for mange, men har også vært en sentral driver for natur- og klimaproblemene vi nå står overfor. Naturpanelets rapport fra 2019 peker ikke bare på befolkningsvekst og konsum som den egentlige driveren bak både arealtap, klimaendringer, forurensing og overfiske, men rapporten er også krystallklar på hva som skal til for å løse krisen: Med mindre vi styrer vekk fra paradigmat om økonomisk vekst, vil vi ikke engang klare å justere kursen.

Circularity Gap Report Norway viser at Norge har et av de høyeste forbrukene i verden. Dersom hele jordens befolkning skulle levd som nordmenn, hadde vi trengt 3,6 jordkloder. Samme rapport viser at av alle ressurser som forbrukes her i landet, blir over 97 prosent ikke sirkulert tilbake i økonomien². Med andre ord: vårt ressursforbruk er langt ifra bærekraftig. Overgangen til en ressurseffektiv og sirkulær økonomi krever åpenbart betydelige systemendringer og virkemidler i skatte- og avgiftspolitikken, virkemiddelapparatet og rapportering og statistikk. En stor utfordring ved dagens system er at store deler av utslippene fra nordmenns forbruk ikke telles i det norske klimaregnskapet. De utgjør vårt skjulte klimaavtrykk. Dette gjelder særlig forbruk av varer og tjenester, som i stor grad er importert fra andre land, og reisene som vi gjøre utenfor

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/internasjonalt/groenn-giv/handlingsplan-for-sirkular-okonomi/>

² https://de312f73-4ba4-4a83-b0e6-01dc20f54c34.filesusr.com/ugd/8853d3_4878d746a9fc40f0a2aacd113e090abc.pdf

Norges grenser. Vi mener derfor det er behov for å utarbeide en metodikk for et forbruksbasert klimaregnskap som inkluderer norske bidrag til utslipp i andre land gjennom vårt forbruk, og som tas med i Norges offisielle klimastatistikk. Et forbruksbasert klimaregnskap er viktig for at vi skal synliggjøre vårt globale forbruksavtrykk, slik at vi i større grad kan ta vår del av ansvaret i den globale klima- og naturkrisen vi står i. Regnskap vil også hjelpe myndighetene til å se sammenhenger mellom produksjons og forbruksmønster og avdekke sentrale innsatsområder. Et åpent og tilgjengelig forbruksbasert klimaregnskap kan også bedre involvere befolkningen i den offentlige debatten om klimapolitikken, og kan bidra til en raskere nasjonal omstilling.

Friluftslivet ønsker å bidra til en sirkulær økonomi

Vi nordmenn ligger på verdenstoppen når det gjelder å kjøpe sports- og friluftslivsutstyr. Med et forbruk på cirka femten milliarder kroner i året, bruker hver av oss tre ganger mer på sports- og fritidsutstyr enn den gjennomsnittlige europeer. Vi flyr også cirka fem ganger mer enn en gjennomsnittlig EU-borger, og bruker ofte bilen for å komme oss til naturen.

Det enorme forbruket i friluftslivet kan sees på som en konsekvens av en økonomi som er basert på vekst, et premiss om stadig økt forbruk og svært lav sirkularitet. Når Norges sirkularitet er 2,4 prosent, ligger en del av løsningen å øke sirkulariteten betraktelig, men også prioritere strategier som reduserer vårt materielle fotavtrykk gjennom en mer ressurseffektiv økonomi, der vi bruker ressursene mer effektivt, bruker ting lengre, reparerer og gjenbraker.

Norsk Friluftsliv jobber for at friluftslivet skal ha en naturlig plass i et lavutslippssamfunn som også tar vare på naturen, se Friluftslivets bærekraftsplakat³. Vi ønsker å motvirke kjøp-og-kast-karusellen med holdningsendringer og inspirasjon til et friluftsliv som handler om opplevelser og ikke utstyr. Friluftslivet kan på denne måten bidra til å revitalisere betydningen av velferd og gode liv, og samtidig vise at mindre forbruk kan være berikende for våre liv, og ikke begrensede.

Norsk Friluftsliv mener blant annet at følgende tiltak må settes i verk:

- Utarbeide en metodikk for et forbruksbasert klimaregnskap, som inkluderer norske bidrag til utslipp i andre land gjennom vårt forbruk, og som tas med i Norges offisielle klimastatistikk.
- Gjennom lover og regler:
 - stille krav til produsenter og forhandlere om å lage og selge produkter som tåler lang tids bruk, som lett lar seg reparere og med materialer som til slutt kan gjenvinnes.
 - legge til rette for gjenbruk og reparasjon, blant annet gjennom å legge til rette for bruksalg, og fjerne momsen på reparasjoner av klær og utstyr.
- Legge til rette og videreutvikle utlansordninger for friluftslivsutstyr og annet fritidsutstyr, som er attraktivt og lett tilgjengelig, som BUA.
- Legge til rette klimavennlig transport i ferie og fritid og fremme kortreiste hverdagsopplevelser i nærmiljøet.

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning

³ <https://norskfriluftsliv.no/se-friluftslivets-baerekraftsplakat/>